

УДК 343.98.067

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.14>

РУСЛАН ЛЕОНТІЙОВИЧ СТЕПАНЮК,

*доктор юридичних наук, професор,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра криміналістики, судової експертології
та домедичної підготовки;*

 <https://orcid.org/0000-0002-8201-4013>,
e-mail: stepanuk2@ukr.net;

ВЛАДА ОЛЕКСАНДРІВНА ГУСЕВА,

*доктор юридичних наук, професор,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра криміналістики, судової експертології
та домедичної підготовки;*

 <https://orcid.org/0000-0001-8614-1573>;

ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ КІКІНЧУК,

*кандидат юридичних наук, доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра криміналістики, судової експертології
та домедичної підготовки;*

 <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ

Розроблено теоретичні засади побудови окремої криміналістичної методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством. Запропоновано наукове обґрунтування диференціації відповідного різновиду вбивств у системі криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. Визначено окремі елементи методики розслідування цього виду вбивств та їх специфіку в контексті розроблення криміналістичних рекомендацій. Надано характеристику особливостей практичної реалізації методики розслідування вбивств, пов'язаних із домашнім насильством. Визначено, що вбивство, вчинене у зв'язку з домашнім насильством, є різновидом домашнього (побутового) вбивства, процес розслідування якого характеризується специфічними рисами, що зумовлюють потребу формування відповідної окремої підвидової криміналістичної методики.

Ключові слова: криміналістична методика, розслідування вбивств, розслідування домашніх вбивств, розслідування домашнього насильства, кримінальне провадження, криміналістична характеристика, слідчі ситуації, планування розслідування, тактика проведення слідчих (розшукових) дій.

Оригінальна стаття

ВСТУП. Проблема домашнього насильства та протидії йому знаходиться в центрі уваги науковців і практиків. Це пов'язано з надзвичайно негативними наслідками цього явища та високою соціальною чутливістю відповідних питань. В усьому світі зараз спостерігається зростання інтересу до кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, характеристик правопорушників і жертв, збільшується кількість наукових досліджень у цій сфері (Kim, Merlo, 2021). Як слушно зазначила О. І. Зінсу (2021, с. 36), «розв'язання проблеми домашнього насильства у світі й у конкретно обраній державі є систе-

мою чинників економічного, політичного, культурного характерів та з-поміж іншого пов'язане з особливостями обраного вектора механізмів державного впливу». У таких механізмах найбільш суттєве значення має система заходів щодо запобігання домашньому насильству. Серед іншого тут вагомою є й ефективність реакції уповноважених державних органів на всі його випадки, в тому числі такі найбільш тяжкі, як убивства.

В Україні в останні роки також посилилась увага до проблеми домашнього насильства. Наприкінці 2017 р. було ухвалено Закон України «Про запобігання та протидію домашньому

насилльству»¹. Тоді ж Кримінальний кодекс України було доповнено ст. 126-1 «Домашнє насилльство», якою передбачено додаткові обмежувальні заходи щодо осіб, що вчинили домашнє насилльство. У червні 2022 р. нашою країною було ратифіковано Конвенцію Ради Європи про запобігання насилльству стосовно жінок і домашньому насилльству та боротьбу із цими явищами². У діяльності державних установ і закладів соціального захисту населення, охорони здоров'я, правоохоронних органів протидія та запобігання домашньому насилльству визначається як один із пріоритетів. Упроваджуються передові практики в цій галузі, зростає інтерес науковців до різних аспектів цієї проблематики.

Однією з найбільш небезпечних форм та/або результатів домашнього насилльства є вбивство. Це діяння спричиняє безповоротні наслідки у вигляді смерті людини, тому найпершим завданням завжди є запобігання його вчиненню. Однак якщо така подія все ж відбувається, важливо швидко та якісно розслідувати її, в тому числі з метою вироблення додаткових заходів профілактики подібних випадків у майбутньому.

Зазначені обставини свідчать про актуальність криміналістичних досліджень проблем виявлення та розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством. Існує нагальна потреба у формуванні відповідної підвидової криміналістичної методики, своєчасному оновленні існуючих методико-криміналістичних рекомендацій, упровадженні новітніх засобів і методів, спрямованих на покращення стану практичної діяльності органів розслідування за цим напрямом.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою статті є розроблення теоретичних передумов формування окремої криміналістичної методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством. Завданнями дослідження є: наукове обґрунтування дифе-

ренціації відповідного різновиду вбивств у системі криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насилльством; визначення окремих елементів методики розслідування досліджуваних убивств та їх специфіки в контексті побудови криміналістичних рекомендацій; характеристика особливостей практичної реалізації методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Реалізація наукового завдання щодо формування методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством, насамперед залежить від правильного визначення сутності відповідного різновиду вбивств та з'ясування стану і перспектив побудови методико-криміналістичних рекомендацій із розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насилльством.

Науковцями було наголошено на перспективі побудови видової методики розслідування домашнього насилльства (Пчеліна, 2020) та сформовано відповідну окрему криміналістичну методику (Іщенко, 2021). Також розроблено криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, що пов'язані з домашнім насилльством (Комаринська, 2022). Досліджено основні елементи методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством, зокрема їх криміналістичну класифікацію, криміналістичну характеристику, специфіку тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій та окремі проблеми доказування (Шаповал, 2020; Шаповал, 2021; Husieva et al., 2021; Гонтаренко, 2022). Проте запропоновані науковцями положення не охоплюють усього спектра проблем розслідування тяжких злочинів проти життя і здоров'я особи, пов'язаних із домашнім насилльством, а також потребують додаткового аналізу, узагальнення і вдосконалення.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Під час дослідження було здійснено пошук, узагальнення та критичний аналіз наукових публікацій стосовно визначення змісту понять домашнього насилльства, кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насилльством, домашніх убивств і вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством, та складових елементів криміналістичної методики відповідного різновиду вбивств. Для визначення теоретичних передумов формування та рекомендацій щодо змісту методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насилльством, було застосовано системно-структурний підхід, зокрема проведено системний

¹ Про запобігання та протидію домашньому насилльству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 04.02.2023).

² Конвенція Ради Європи про запобігання насилльству стосовно жінок і домашньому насилльству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : від 11.05.2011 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11 (дата звернення: 04.02.2023).

аналіз елементів механізму вчинення домашніх вбивств і домашнього насильства, діяльності органів правопорядку щодо запобігання, виявлення та розслідування цього різновиду вбивств, а також наукових рекомендацій, що стосуються методико-криміналістичного забезпечення досудового розслідування у кримінальних провадженнях про вбивства. Було досліджено законодавство України щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вибірково проаналізовано вироки судів різних регіонів України у кримінальних справах про вбивства, пов'язані з домашнім насильством, розміщені в інформаційній системі «Єдиний державний реєстр судових рішень» за період 2020–2022 років.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. У вітчизняній криміналістичній науці та слідчій практиці давно прийнято виокремлювати категорію сімейно-побутових убивств. Вона вміщує всі факти заподіяння смерті людині на ґрунті сімейних конфліктів та інших життєвих ситуацій. Однак до цього часу в межах цієї групи дослідники майже не звертали належної уваги на вбивства, пов'язані з домашнім насильством, які, як видається, мають достатню специфіку для окремої диференціації.

В англійській термінології також широко вживається поняття «*domestic homicide*» (DH), варіантами перекладу якого є такі терміни, як «домашнє вбивство», «убивство в сім'ї» або «побутове вбивство». При цьому варто уточнити, що до цієї групи вбивств повністю або частково входять декілька інших різновидів, які нерідко досліджуються окремо. Так, терміном «вбивство інтимного партнера» (англ. «*uxoricide*» або «*intimate partner homicides*») називають умисне вбивство людини її або його нинішнім чи колишнім подружжям, бойфрендом, дівчиною або партнером (Kim, 2020). Дітовбивство (англ. *filicide*) включає в себе вбивство малолітніх дітей і вбивство новонародженої дитини (англ. *neonaticide*). У свою чергу, терміном «сімейне вбивство» (англ. «*familicide*») позначають вбивство більше ніж одного члена однієї сім'ї (Malmquist, 1980), вбивство дружини/чоловіка та одного або більше дітей (Wilson, Daly, Daniele, 1995). Відповідно до категорії сімейних убивств частково входить дітовбивство та вбивство інтимного партнера (Liem, Koenraad, 2008). Також розрізняють вбивство батька, матері, брата, сестри. Таким чином, загалом категорія «домашнє вбивство» означає вбивство особи (інтимного партнера, дитини, батька, матері, брата, сестри, іншого родича), з якою винний

перебуває або раніше перебував у сімейних або близьких стосунках.

При формуванні окремих криміналістичних методик категорія домашніх вбивств, на наш погляд, враховується недостатньо. Це пов'язано з тим, що як підставу диференціації тієї чи іншої методики науковці застосовують насамперед кримінально-правову класифікацію вбивств, яка не містить окремого різновиду домашнього вбивства. Водночас у досить розгалуженій криміналістичній класифікації вбивств поки що також не вироблено відповідного критерія. Тому науковці хоча і враховують дуже поширений сімейно-побутовий мотив учинення вбивства, але не зосереджують увагу на специфіці виявлення фактів домашнього насильства та запобігання йому. Це призводить до очевидного недоліку в науковому забезпеченні розслідування вбивств, коли сформульовані науково-практичні рекомендації не мають достатнього спрямування на повне та всебічне дослідження події, що розслідується.

Домашнє вбивство та вбивство, вчинене у зв'язку з домашнім насильством, не є тотожними категоріями і співвідносяться як ціле і частка. Головною ознакою механізму другого різновиду вбивств, що відрізняє його від інших видів, є предикатне домашнє насильство.

Вбивство завжди є формою насильства над людиною саме собою. Але домашнє насильство як окреме кримінально каране діяння в Україні визначається ознакою систематичності. Тому з точки зору кримінального права домашнє вбивство як форма домашнього насильства, як і чимало інших «домашніх» насильницьких злочинів, і домашнє насильство як окремих делікт є різними кримінальними правопорушеннями. Тому при визначенні додаткових засобів захисту потерпілих, крім поняття домашнього насильства, законодавець також користується поняттям злочину, пов'язаного з домашнім насильством. Цей аспект має не тільки кримінально-правове, а і криміналістичне значення. Науковцями слушно відмічається, що значна частина сімейних убивств не пов'язана з попереднім насильством і вчиняється з різних мотивів, у тому числі навіть альтруїстичних (Liem, Reichelmann, 2014). Тобто домашні вбивства можуть і не супроводжуватися попереднім систематичним домашнім насильством.

З точки зору розслідування домашніх убивств є вагома різниця між з'ясуванням обставин тих діянь, які не були зумовлені проявами домашнього насильства, й іншими, де саме таке насильство відіграло вирішальну

роль у самому факті виникнення злочинної події. Друга категорія вбивств вимагає постановки специфічних тактичних завдань і вжиття додаткових заходів як щодо забезпечення повноти розслідування, так і щодо вирішення питань ретроспективного і профілактичного характеру. Як свідчить аналіз слідчої та судової практики, слідчі і прокурори не завжди докладають достатньо зусиль для з'ясування обставин предикатного домашнього насилля. У свою чергу, відсутність у чинному КПК України обов'язку слідчого вживати заходів щодо усунення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, не надає також мотивації щодо криміналістичної профілактики таких правопорушень. Закономірно, що за такої ситуації під час розслідування домашніх убивств слідчі нерідко обмежуються встановленням мотиву кримінального правопорушення, не прикладаючи значних зусиль вивченню всіх аспектів попередньої поведінки вбивці, а у випадках вбивства – самого кривдника, жертви вбивства. Не приділяється належної уваги вищевказаному аспекту й у науково-методичних рекомендаціях з розслідування. Це є суттєвою прогалиною, адже, наприклад, дослідниками встановлено, що вбивства інтимних партнерів у світі складають приблизно сьому частину всіх убивств і часто є результатом неефективної реакції соціальних служб, служб охорони здоров'я та органів кримінального правосуддя на насильство з боку інтимного партнера (Stöckl et al., 2013). Таке зауваження важливе не тільки з точки зору оцінки ефективності заходів запобігання домашньому насильству. Для криміналістичної методики вагомим є сам факт, що вчиненню домашніх убивств часто передують систематичне насильство відносно подружжя, дітей, батьків та інших близьких осіб кривдника.

Домашнє насильство розглядається як передумова вчинення вбивств (Straus, 1986). Незалежно від того, кого вбито – кривдника чи жертву, факт попереднього домашнього насильства є основним фактором, що впливає на ризик убивства (Campbell et al., 2007). За даними американських дослідників, переважна більшість жертв таких убивств піддавалися насильству з боку свого партнера протягом минулого року. Чим частішими були попередні акти насильства, тим більшим є ризик наступного смертельного випадку як щодо жертви насилля, так і щодо самого насильника (Block, 2003, р. 5). Тому все більше поліцейських відомств упроваджують програми оцінки небезпеки летальності (LAP), які вимагають від поліцейських, котрі реагують на інцидент

з домашнім насильством, оцінювати разом із жертвами можливий ризик їхньої смерті від рук кривдника (Klein, 2012). Такі програми впроваджуються і в Україні, що певним чином відобразиться і на змісті методико-криміналістичних рекомендацій з розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством. Однак стосовно криміналістичної методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, варто відмітити ознаку предикатності останнього, що є визначальною при внутрішній диференціації побутових убивств, частина яких, хоч і є формою домашнього насильства, але не виступають наслідком систематичного насильства в сім'ї, яке відбувалося до самої події кримінального правопорушення.

Вищевказані особливості досліджуваної категорії вбивств важливі не тільки для формування запобіжних заходів, а і мають суттєве тактичне значення для організації та проведення досудового розслідування за фактом вже вчиненого у зв'язку з домашнім насильством убивства. Для криміналістичної методики розслідування цей аспект також є вагомим, адже вказує на важливий напрям пошуку доказової інформації у кримінальному провадженні, що стосується насамперед відомостей про мотиви та мету вчинення кримінального правопорушення, а також обставини, які сприяли його вчиненню. Ознаки предикатного систематичного насильства можуть бути важливими для правильної кваліфікації вчиненого вбивства, оцінки слідової картини події, пошуку додаткових джерел доказової інформації, як матеріальних, так і ідеальних, тощо.

Наприклад, за результатами одного з досліджень науковцями було встановлено, що майже половина жінок, які були жертвами вбивств внаслідок домашнього насильства, протягом двох років до події зверталися за медичною допомогою, і понад половина медичних карт постраждалих містили можливі докази побоїв (Wadman, Muelleman, 1999). У процесі досудового розслідування вбивства це означає доцільність постановки типового тактичного завдання щодо одержання інформації про попередній стан здоров'я жертви домашнього насильства із суб'єктивних (шляхом допиту медичних працівників тощо) та об'єктивних (шляхом вилучення та вивчення медичної документації) джерел.

Ще однією ваговою особливістю методики розслідування вбивств, пов'язаних із домашнім насильством, є вплив криміналістичної класифікації домашнього насильства на диференціацію різновидів відповідних убивств, типізацію

слідчих ситуацій і визначення тактичних завдань розслідування.

Вітчизняними науковцями зроблено спроби побудувати криміналістичну класифікацію як домашнього насильства, так і вбивств, з ним пов'язаних.

Перша класифікація спрямована насамперед на впорядкування відповідних кримінальних правопорушень, що, у свою чергу, дає змогу розробити відповідні окремі криміналістичні методики розслідування різних видів кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, у тому числі вбивств. Так, О. В. Пчеліна (2020, с. 331) запропонувала декілька класифікаційних критеріїв і відповідних різновидів домашнього насильства: залежно від кримінально-правової кваліфікації – домашнє насильство й інші кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством; залежно від форми і способу вчинення домашнього насильства – фізичне, сексуальне, психологічне, економічне насильство; за особистісними характеристиками потерпілих – домашнє насильство щодо жінок, чоловіків, дітей, осіб похилого віку, подружжя, іншого родича, осіб, які спільно проживають однією сім'єю, але не перебувають у родинних відносинах чи шлюбі, тощо. Ця класифікація сприяє подальшому впорядкуванню окремих методик розслідування насамперед залежно від особи жертви домашнього насильства.

Ю. Б. Комаринська (2022, с. 172–174) запропонувала криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, застосувавши такі класифікаційні критерії як, форма кримінального правопорушення, співучасть у злочинній діяльності, особа злочинця та потерпілого, особливості взаємозв'язку між ними, мотив насильства, спосіб учинення та приховування кримінального правопорушення, місце його вчинення. Також вона слушно наголосила на актуальності розроблення нових методик розслідування злочинів, у тому числі вбивств, які вчиняються внаслідок здійснення домашнього насильства (Комаринська, 2021, с. 182).

Щодо криміналістичної класифікації домашніх убивств варто наголосити, що більшу їх частину доцільно віднести до групи злочинів, пов'язаних із домашнім насильством. Водночас безпосередньо критерії криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, визначають напрями систематизації відповідної підгрупи вбивств та основних категорій відповідної методики розслідування – елементів кримі-

налістичної характеристики, типових слідчих ситуацій і тактичних завдань розслідування.

К. А. Шаповал (2020, с. 114–115) запропонувала криміналістичну класифікацію вбивств, учинених у зв'язку із застосуванням домашнього насильства, поділивши їх на дві основні групи: вбивство, учинене особою, яка здійснює домашнє насильство, і вбивство самого кривдника особою, потерпілою від домашнього насильства. Іншими критеріями класифікації дослідницею обрані способи, знаряддя, засоби вбивства, ступінь його підготовленості та місце вчинення. Як видається, перша класифікаційна підстава, яка є традиційною для проблематики кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, є основою для визначення рівнів побудови методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством. Загальна така методика може бути деталізована на різновиди щодо вбивств, учинених кривдниками (аб'юзерами), та вбивств самих кривдників. У свою чергу, в межах загальної методики розслідування варто визначити принаймні відповідні типові слідчі ситуації, врахування яких необхідне для правильної побудови версій та обрання алгоритмів дій слідчого.

Такі елементи механізму злочинної діяльності досліджуваного різновиду, як форма і спосіб домашнього насильства, теж впливають на специфіку побудови та реалізації окремої методики розслідування, адже визначають сліди події у більш значному періоді її розвитку, а не тільки безпосередньо в момент убивства. Предикатне домашнє насильство залишає чимало матеріальних та ідеальних слідів, які під час розслідування злочину важливо виявити, диференціювати від слідів безпосередньо події кримінального правопорушення та в подальшому використати одержану інформацію для постановки і вирішення тактичних завдань розслідування. Тобто наявність предикатного домашнього насильства завжди надає процесу розслідування елемент комплексності, адже незалежно від того, чи виявлялося домашнє насильство правоохоронним органом раніше, слідчому необхідно розслідувати не тільки безпосередньо факт убивства, а й обставини вчинення домашнього насильства.

Крім вищевказаних аспектів формування методики розслідування вбивств, пов'язаних із домашнім насильством, вважаємо за доцільне звернути увагу на ще один, на нашу думку, специфічний аспект її побудови та практичної реалізації – врахування особливостей поведінки та психології кривдника, жертви й у

деяких випадках очевидців домашнього насильства для обрання засобів доказування (слідчих дій) і тактики їх проведення. Цей аспект має враховуватися на всіх етапах розслідування і фактично в тактиці більшості слідчих (розшукових) дій, які проводяться під час досудового розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством. Наприклад, уже на початку досудового розслідування принципове значення має диференціація слідчих ситуацій не тільки за традиційним критерієм повноти інформації про подію кримінального правопорушення та особу злочинця, а і залежно від наявності чи відсутності ознак предикатного домашнього насильства, а також від ролі вірогідного правопорушника в системі домашнього насильства, тобто чи вбивцею став сам кривдник, чи його жертва та/або інший член родини, який захищав постраждалого від домашнього насильства. Відповідно варто виділяти такі типові слідчі ситуації: 1) на момент початку досудового розслідування вбивства виявлено ознаки предикатного домашнього насильства; 2) вірогідний убивця вчиняв предикатне домашнє насильство; 3) вірогідний убивця був жертвою (вступився за жертву) предикатного домашнього насильства. Крім того, в межах першої слідчої ситуації доцільно виокремлювати підситуацію, коли щодо кривдника раніше застосовувалися профілактичні/запобіжні заходи відповідно до законодавства України щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

При подальшій типізації слідчих ситуацій також необхідно враховувати специфіку осіб, які задіяні в механізмах домашнього насильства, оскільки є певна різниця в обранні алгоритмів і засобів дій суб'єктів розслідування, наприклад щодо дітей, осіб похилого віку, вагітних тощо. Тому відповідні типові слідчі ситуації слід визначати окремо та розробляти конкретизовані рекомендації щодо дій слідчого в типових слідчих ситуаціях, коли жертвою вбивства стала дитина, вагітна жінка, особа похилого віку, особа з обмеженими можливостями або коли така особа стала очевидцем вчиненого вбивства, його виконавцем чи співучасником.

Стосовно наступного етапу розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, крім традиційного поділу типових слідчих ситуацій на ті, коли підозрюваний визнає вину та співпрацює зі слідчим і, навпаки, вину заперечує, варто обрати декілька додаткових критеріїв, які дозволяють конкретизувати методико-криміналістичні рекомендації з висування версій та обрання алгоритмів дій слідчого і тактичних операцій.

Істотні організаційні й тактичні особливості притаманні деяким слідчим (розшуковим) діям, які проводяться під час розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством. Не претендуючи на повноту рекомендацій, лише окреслимо ті аспекти, які видаються найбільш нагальними, зокрема таким процесуальним діям, як огляд місця події, допит, залучення експертів тощо.

Щодо огляду місця події відмітимо, що об'єктом цієї слідчої (розшукової) дії майже в усіх випадках є житло чи інше володіння особи, тому слід враховувати відповідні вимоги кримінального процесуального законодавства. Безпосередньо щодо тактики огляду місця події до загальних для огляду місця вбивства правил, прийомів і засобів варто додати вагомість виявлення та фіксації не тільки слідів убивства, а і слідів предикатного домашнього насильства. Необхідно якнайшвидше видалити з місця події всіх членів сім'ї, не допускати огляду в їхній присутності, особливо ретельно ставитися до огляду трупа, виражено підходити до вилучення слідів біологічного походження, особливо ймовірних контактних слідів, зважаючи на те, що всі учасники події найчастіше проживають разом, пов'язані спільним побутом, тому доказова цінність контактних слідів потенційно не є високою.

Тактика допиту підозрюваних і свідків убивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, відрізняється насамперед завдяки психологічним особливостям опитуваних осіб, що залежать від їх особистісних властивостей і якостей (вбивця чи очевидець, насильник або жертва, доросла людина чи дитина, зловживає алкоголем або наркотиками, має розлади психіки тощо). Тут варто враховувати рекомендації щодо психологічної підтримки жертв домашнього насильства, залучати до допиту таких осіб-спеціалістів та використовувати технічні засоби і тактичні прийоми, прийнятні у відповідній тактичній ситуації. Специфічним є і предмет допиту, що полягає у з'ясуванні переліку обставин стосовно домашнього насильства.

Залучення експертів (призначення експертиз) зараз є основною формою використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Під час розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, слідчі призначають декілька судових експертиз, серед яких найбільш поширеними є судово-медичні, судово-психіатричні експертизи та криміналістичні експертизи за виявленими матеріальними об'єктами (дактилоскопічні, трасологічні, експертизи зброї тощо). Предмет

і завдання цих експертиз обираються залежно від обставин справи і в цілому відповідають специфіці розслідування інших видів убивств. Разом з тим є і певні особливості, притаманні кримінальним провадженням про вбивства досліджуваної групи.

Найбільш специфічні завдання судово-медичної експертизи трупа в цій категорії кримінальних проваджень пов'язані зі встановленням механізму заподіяння тілесних ушкоджень і давності їх виникнення, що допомагає вирішити не тільки традиційні для розслідування вбивств питання, а і диференціювати тілесні ушкодження, які утворилися під час учинення вбивства, та сліди предикатного домашнього насильства. Це ж стосується й експертизи живих осіб, які страждали від домашнього насильства та/або брали участь у бійці в ході події, що розслідується.

Питання виявлення та діагностики психічних травм і психіатричних розладів як жертв домашнього насильства, так і самих насильників досить ретельно опрацьовані у спеціальній літературі. В тому числі науковці звертали увагу на специфіку призначення судово-психіатричної експертизи при розслідуванні домашнього насильства (Мотлях, Іщенко, 2020). Щодо методики розслідування вбивств, що з таким насильством пов'язані, судово-психіатрична експертиза призначається насамперед для оцінки ступеня осудності особи, яка вчинила вбивство. Але в багатьох випадках є потреба також дослідження експертом-психіатром, у тому числі із залученням психологів і наркологів, й інших вагомих для кримінального провадження обставин, що стосуються психіки осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Окремо доцільно розглянути судову молекулярно-генетичну експертизу, яку призначають для ідентифікації особи за ДНК. Загалом при розслідуванні вбивств призначення таких експертиз та оцінка їх результатів супроводжуються значними проблемами (Степанюк, 2019; Степанюк, Іонова, 2020). Не вдаючись до зайвих подробиць, зазначимо, що при розслідуванні домашніх убивств така експертиза може бути ефективним засобом доказування в основному тільки тоді, коли дослідженню підлягає відносно значна кількість біологічного матеріалу (наприклад, сперма підозрюваного, який вчиняв сексуальне домашнє насильство, рештки спотвореного трупа для ідентифікації особи загиблого, плями крові тощо). Досліджувати контактні сліди (сліди дотику) за цим різновидом убивств майже в усіх випадках неефективно, тому що

їх належність на речах, якими користуються особи в спільному побуті, не є інформативною стосовно доказування обставин, які мають значення для кримінального провадження.

Насамкінець варто відмітити, що специфіка методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, не вичерпується розглянутими аспектами. Наприклад, суттєве значення мають різні форми використання спеціальних знань у галузі психології. Деякими тактичними особливостями характеризуються окремі процесуальні дії (вилучення медичних документів, їх огляд, слідчий експеримент, обшук тощо). Окремого дослідження також потребують питання криміналістичної профілактики досліджуваного різновиду вбивств.

ВИСНОВКИ. Вбивство, вчинене у зв'язку з домашнім насильством, є різновидом домашнього (побутового) вбивства, процес розслідування якого характеризується специфічними рисами, що зумовлюють потребу формування відповідної окремої підвидової криміналістичної методики, яка, у свою чергу, може бути підставою для побудови декількох методик нижчого рівня (мікрометодик). Основною відмінною ознакою цієї групи вбивств є предикатне домашнє насильство, тобто насильство, яке систематично відбувається в сім'ї до безпосередньо події вбивства.

Вагомою підставою для диференціації методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, є криміналістична класифікація домашнього насильства як окремого явища та кримінальних правопорушень, з ним пов'язаних. Ці класифікації також дозволяють деталізувати окремі елементи методики (методик) розслідування досліджуваної категорії вбивств, зокрема типові слідчі ситуації, версії, тактичні завдання розслідування, алгоритми дій слідчого й тактичні операції.

Специфічним аспектом формування та практичної реалізації методики розслідування вбивств, учинених у зв'язку з домашнім насильством, є врахування особливостей поведінки та психології кривдника, жертви й у деяких випадках очевидців домашнього насильства для обрання засобів доказування (слідчих (розшукових) дій) і тактики їх проведення. Це значно впливає на конкретизацію типових слідчих ситуацій початкового та наступного етапів розслідування досліджуваної групи вбивств, а також визначає особливості тактики проведення окремих процесуальних дій, зокрема огляду місця події, допиту, залучення експертів тощо. Наприклад, під час огляду місця події звертається увага на виявлення не тільки

слідів вбивства, а і слідів предикатного домашнього насильства. Тактика допиту підозрюваних і свідків відрізняється через психологічні особливості опитуваних осіб, що залежать від їх особистісних властивостей і якостей (вбивця чи очевидець, насильник або жертва,

доросла людина чи дитина, зловживає алкоголем або наркотиками, має розлади психіки тощо). Відповідним чином характеризується також і завдання судових експертиз, що призначають під час досудового розслідування досліджуваної групи вбивств.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Гонтаренко В. П. Міжнародні правові стандарти та зарубіжний досвід протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним з домашнім насильством. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*. 2022. Vol. 1, No. 3. Pp. 7–21. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjpp.20220103.01>.
2. Зінсу О. І. Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід у сфері запобігання, протидії домашньому насильству. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 1 (118). С. 31–40. DOI: <https://doi.org/10.33270/01211181.31>.
3. Іщенко Т. В. Розслідування домашнього насильства : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ, 2021. 324 с.
4. Комаринська Ю. Б. Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 4. С. 170–175. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.25>.
5. Комаринська Ю. Б. Проблемні аспекти досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством // Інновації в криміналістиці та судовій експертизі : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 листоп. 2021 р.) / редкол.: В. В. Черней, С. С. Чернявський, А. А. Саковський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 180–182.
6. Мотлях О. І., Іщенко Т. В. Специфіка призначення судово-психіатричних експертиз у розслідуванні домашнього насильства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 212–215.
7. Пчеліна О. В. Перспективність побудови методики розслідування домашнього насильства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. Вип. 4. С. 329–332. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/79>.
8. Степанюк Р. Л. Особливості призначення судової молекулярно-генетичної експертизи під час розслідування вбивств. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 174–180.
9. Степанюк Р. Л., Іонова В. В. Призначення судової молекулярно-генетичної експертизи на стадії досудового розслідування: проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник Луганського державного університету імені Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 3 (91). С. 307–319. DOI: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.91.307-319>.
10. Шаповал К. А. Деякі особливості тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування вбивств, учинених у зв'язку із застосуванням домашнього насильства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. Вип. 2 (93) С. 324–330. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.2.29>.
11. Шаповал К. А. Криміналістична класифікація вбивств із застосуванням домашнього насильства. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2020. № 1 (89). С. 110–120. DOI: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.89.110-120>.
12. Block C. R. How can practitioners help an abused woman lower her risk of death? *National Institute of Justice Journal*. 2003. Vol. 250. Pp. 4–7.
13. Campbell J. C., Glass N., Sharps P. W., Laughon K., Bloom T. Intimate Partner Homicide: Review and Implications of Research and Policy. *Trauma, Violence & Abuse*. 2007. Vol. 8 (3). Pp. 246–269. DOI: <https://doi.org/10.1177/1524838007303505>.
14. Husieva V., Lukash S., Krykun V., Morhunov O., Shapoval K. Conditions conducive to the domestic violence against the elderly based on the judicial and investigative practice of Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10 (46). Pp. 118–127. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.11>.
15. Kim B. Partner-killing of men by female intimate partners // *The SAGE handbook of domestic violence* / ed. by T. K. Shackelford. Newbury Park : SAGE Publications Ltd, 2020. Pp. 287–306. DOI: <https://doi.org/10.4135/9781529742343>.
16. Kim B., Merlo A. V. Domestic Homicide: A Synthesis of Systematic Review Evidence. *Trauma, Violence & Abuse*. 2021. Vol. 24, Iss. 2. DOI: <https://doi.org/10.1177/15248380211043812>.
17. Klein A. R. Lethality Assessments and the Law Enforcement Response to Domestic Violence. *Journal of Police Crisis Negotiations*. 2012. Vol. 12 (2). Pp. 87–102. DOI: <https://doi.org/10.1080/15332586.2012.720175>.
18. Liem M., Koenraadt F. Familicide: A comparison with spousal and child homicide by mentally disordered perpetrators. *Criminal Behaviour and Mental Health*. 2008. Vol. 18. Pp. 306–318.

19. Liem M., Reichelmann A. Patterns of multiple family homicide. *Homicide Studies*. 2014. Vol. 18 (1). Pp. 44–58.
20. Malmquist C. P. Psychiatric aspects of familicide. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law Online*. 1980. Vol. 8 (3). Pp. 298–304.
21. Stöckl H., Devries K., Rotstein A., Abrahams N., Campbell J., Watts C., Moreno C. G. The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review. *The Lancet*. 2013. Vol. 382 (9895). Pp. 859–865.
22. Straus M. A. Domestic violence and homicide antecedents. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*. 1986. Vol. 62 (5). Pp. 446–465.
23. Wadman M. C., Muelleman R. L. Domestic violence homicides: ED use before victimization. *The American Journal of Emergency Medicine*. 1999. Vol. 17, Iss. 7. Pp. 689–691. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0735-6757\(99\)90161-4](https://doi.org/10.1016/S0735-6757(99)90161-4).
24. Wilson M., Daly M., Daniele A. Familicide: The killing of spouse and children. *Aggressive Behavior*. 1995. Vol. 21. Pp. 275–291.

Надійшла до редакції: 07.02.2023

Прийнята до опублікування: 13.03.2023

REFERENCES

1. Block, C. R. (2003). How can practitioners help an abused woman lower her risk of death? *National Institute of Justice Journal*, 250, 4-7.
2. Campbell, J. C., Glass, N., Sharps, P. W., Laughon, K., & Bloom, T. (2007). Intimate Partner Homicide: Review and Implications of Research and Policy. *Trauma, Violence & Abuse*, 8(3), 246-269. <https://doi.org/10.1177/1524838007303505>.
3. Hontarenko, V. P. (2022). International legal standards and foreign experience of combating criminal offenses related to domestic violence. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*, 1(3), 7-21. <https://doi.org/10.46299/j.isjpp.20220103.01>.
4. Husieva, V., Lukash, S., Krykun, V., Morhunov, O., & Shapoval, K. (2021). Conditions conducive to the domestic violence against the elderly based on the judicial and investigative practice of Ukraine. *Amazonia Investiga*, 10(46), 118-127. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.11>
5. Ishchenko, T. V. (2021). *Investigation of domestic violence* [Candidate dissertation, National Academy of Internal Affairs].
6. Kim, B. (2020). Partner-killing of men by female intimate partners. In T. K. Shackelford (Ed.), *The SAGE handbook of domestic violence* (pp. 287-306). SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781529742343>.
7. Kim, B., & Merlo, A. V. (2021). Domestic Homicide: A Synthesis of Systematic Review Evidence. *Trauma, Violence & Abuse*, 24(1). <https://doi.org/10.1177/15248380211043812>.
8. Klein, A. R. (2012). Lethality Assessments and the Law Enforcement Response to Domestic Violence. *Journal of Police Crisis Negotiations*, 12(2), 87-102. <https://doi.org/10.1080/15332586.2012.720175>.
9. Komarynska, Yu. B. (2021, November 25). *Problematic aspects of pre-trial investigation of criminal offenses related to domestic violence* [Conference presentation abstract]. Interdepartmental Scientific and Practical Conference “Innovations in criminology and forensics”, Kyiv, Ukraine.
10. Komarynska, Yu. B. (2022). Criminal classification of criminal offenses related to domestic violence. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 4, 170-175. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.25>.
11. Liem, M., & Koenraadt, F. (2008). Familicide: A comparison with spousal and child homicide by mentally disordered perpetrators. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 18, 306-318.
12. Liem, M., & Reichelmann, A. (2014). Patterns of multiple family homicide. *Homicide Studies*, 18(1), 44-58.
13. Malmquist, C. P. (1980). Psychiatric aspects of familicide. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law Online*, 8(3), 298-304.
14. Motliakh, O. I., & Ishchenko, T. V. (2020) Specifics of appointment of forensic psychiatric examinations in the investigation of domestic violence. *Comparative and Analytical Law*, 2, 212-215.
15. Pchelina, O. V. (2020). Prospectiveness of construction of methodology of investigation of domestic violence. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 4, 329-332. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/79>.
16. Shapoval, K. A. (2020). Criminalistic classification of murder violence. *Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. O. Didorenko*, 1(89), 110-120. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.89.110-120>.
17. Shapoval, K. A. (2021). Some Peculiarities of the Tactics of Investigative (Search) Actions while Investigating Murders Committed in Relation to Domestic Violence. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 2(93), 324-330. <https://doi.org/10.32631/v.2021.2.29>.

18. Stepaniuk, R. L. (2019). Specificities of the assignment of forensic molecular-genetic examination while investigating murders. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 3, 174-180.
19. Stepaniuk, R. L., & Ionova, V. V. (2020) The assignment of forensic molecular-genetic examination during pre-trial investigation: problems and ways to solve them. *Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. O. Didorenko*, 3(91), 307-319. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.91.307-319>.
20. Stöckl, H., Devries, K., Rotstein, A., Abrahams, N., Campbell, J., Watts, C., & Moreno, C. G. (2013). The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review. *The Lancet*, 382(9895), 859-865.
21. Straus, M. A. (1986). Domestic violence and homicide antecedents. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 62(5), 446-465.
22. Wadman, M. C., & Muelleman, R. L. (1999) Domestic violence homicides: ED use before victimization. *The American Journal of Emergency Medicine*, 17(7), 689-691. [https://doi.org/10.1016/S0735-6757\(99\)90161-4](https://doi.org/10.1016/S0735-6757(99)90161-4).
23. Wilson, M., Daly, M., & Daniele, A. (1995). Familicide: The killing of spouse and children. *Aggressive Behavior*, 21, 275-291.
24. Zinsu, O. I. (2021). International Legal Standards and Foreign Experience in the Field of Prevention, Combating Domestic Violence. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 26(1), 31-40. <https://doi.org/10.33270/01211181.31>.

Received the editorial office: 7 February 2023

Accepted for publication: 13 March 2023

РУСЛАН ЛЕОНТЬЕВИЧ СТЕПАНИЮК,

доктор юридических наук, профессор,
Харьковский национальный университет внутренних дел,
кафедра криминалистики, судебной экспертологии
и домедицинской подготовки;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8201-4013>,
e-mail: stepanuk2@ukr.net;

ВЛАДА АЛЕКСАНДРОВНА ГУСЕВА,

доктор юридических наук, профессор,
Харьковский национальный университет внутренних дел,
кафедра криминалистики, судебной экспертологии
и домедицинской подготовки;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8614-1573>;

ВАСИЛИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ КИКИНЧУК,

кандидат юридических наук, доцент,
Харьковский национальный университет внутренних дел,
кафедра криминалистики, судебной экспертологии
и домедицинской подготовки;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ МЕТОДИКИ РАССЛЕДОВАНИЯ УБИЙСТВ, СВЯЗАННЫХ С ДОМАШНИМ НАСИЛИЕМ

Разработаны теоретические основы построения отдельной криминалистической методики расследования убийств, совершенных в связи с домашним насилием. Предложено научное обоснование дифференциации соответствующей разновидности убийств в системе криминалистической классификации уголовных правонарушений, связанных с домашним насилием. Определены отдельные элементы методики расследования этого вида убийств и их специфика в контексте разработки криминалистических рекомендаций. Дана характеристика особенностей практической реализации методики расследования убийств, связанных с домашним насилием. Определено, что убийство, совершенное в связи с домашним насилием, является разновидностью домашнего (бытового) убийства, процесс расследования которого характеризуется специфическими чертами, обуславливающими необходимость формирования отдельной подвидовой криминалистической методики.

Ключевые слова: криминалистическая методика, расследование убийств, расследование домашних убийств, расследование домашнего насилия, уголовное производство, криминалистическая характеристика, следственные ситуации, планирование расследования, тактика проведения следственных (розыскных) действий.

RUSLAN LEONTIHOVYCH STEPANIUK,

*Doctor of Law, Professor,
Kharkiv National University of Internal Affairs,
Department of Criminalistics, Forensic Expertise
and Pre-Medical Training;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8201-4013>,
e-mail: stepanuk2@ukr.net;*

VLADA OLEKSANDRIVNA HUSIEVA,

*Doctor of Law, Professor,
Kharkiv National University of Internal Affairs,
Department of Criminalistics, Forensic Expertise
and Pre-Medical Training;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8614-1573>;*

VASYL VASYLOVYCH KIKINCHUK,

*Candidate of Law, Associate Professor,
Kharkiv National University of Internal Affairs,
Department of Criminalistics, Forensic Expertise
and Pre-Medical Training;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>*

**PROBLEMS IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE
METHODOLOGY FOR INVESTIGATING HOMICIDES RELATED TO DOMESTIC
VIOLENCE**

The theoretical foundations for building a separate forensic methodology for investigating homicides committed in connection with domestic violence have been developed. A scientific justification for the differentiation of the relevant type of homicide in the system of forensic classification of criminal offences related to domestic violence has been proposed. Certain elements of the methodology for investigating this type of homicide and their specificity in the context of developing forensic recommendations have been identified. Characteristics of the practical implementation of the methodology for investigating homicides committed in connection with domestic violence have been provided. A systematic analysis of the elements of the mechanism of domestic homicide and domestic violence, the activities of law enforcement agencies to prevent, detect and investigate this type of homicide, as well as scientific recommendations concerning the methodological and forensic support of pre-trial investigation in criminal proceedings on homicide has been carried out. Legislation regulating social relations in the field of domestic violence prevention, as well as judicial and investigative practice in criminal proceedings on homicide related to domestic violence have been studied. On this basis, it has been determined that homicide committed in connection with domestic violence is a type of domestic (household) homicide, the investigation process of which is characterised by specific features which necessitate the formation of a corresponding separate subspecies forensic methodology. The main distinguishing feature of this homicide group is predicate domestic violence, i.e. violence that systematically occurs in the family before the actual event of the homicide. An important reason for differentiating the methodology of investigating such homicides is the forensic classification of domestic violence as a separate phenomenon and criminal offences related to it. These classifications also make it possible to detail individual elements of the methodology for investigating the category of homicide under study, including typical investigative situations, versions, tactical tasks of the investigation, algorithms of investigator's actions and tactical operations. A specific aspect of the formation and practical implementation of the methodology for investigating homicides committed in connection with domestic violence is to take into account the peculiarities of the behaviour and psychology of the offender, the victim and, in some cases, witnesses of domestic violence when choosing means of evidence (investigative actions) and tactics for their conduct. This significantly affects the specification of typical investigative situations of the initial and subsequent stages of the investigation, as well as determines the specific tactics of certain procedural actions, including inspection of the scene, interrogation, involvement of experts, etc.

Key words: *forensic methodology, homicide investigation, investigation of domestic homicide, investigation of domestic violence, criminal proceedings, forensic characteristics, investigative situations, investigation planning, tactics of investigative (detective) actions.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Степанюк Р. Л., Гусєва В. О., Кікінчук В. В. Проблеми формування та реалізації методики розслідування вбивств, пов'язаних із домашнім насильством. *Право і безпека*. 2023. № 1 (88). С. 157–168. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.14>.

Citation (APA): Stepaniuk, R. L., Husieva, V. O., & Kikinchuk, V. V. (2023). Problems in the formation and implementation of the methodology for investigating homicides related to domestic violence. *Law and Safety*, 1(88), 157–168. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.14>.